

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B. A. Semester System–2025-26
Home Assignment for Internal Assessment
T.Y. B. A. Semester - VI

Home Assignment for Internal Assessment
Semester Pattern 2025-26

- GENERAL INSTRUCTIONS -

1. **Handwritten assignments** are compulsory (for ODL mode students). Typed or printed assignments are generally **not accepted**,
2. Do not copy the points, matter from the text while writing home Assignment mention your own point/Opinions whenever necessary.
3. Your answer should include how you would apply the knowledge in real life situations.
4. Home assignment is useful for self-analysis of your preparation of the final examination and Progress.

- सूचना -

१. **हस्तलिखित गृहपाठ अनिवार्य आहे. टाईप केलेले किंवा छापील गृहपाठ स्वीकारले जाणार नाहीत.**
२. गृहपाठ लिहिताना पाठ्यपुस्तकातील मुद्दे जसेच्या तसे कॉपी करू नयेत. आवश्यकतेनुसार स्वतःचे विचार व मते मांडावीत.
३. तुमच्या उत्तरामध्ये संबंधित ज्ञान प्रत्यक्ष जीवनात कसे वापरता येईल, याचा समावेश असावा.
४. गृहपाठ अंतिम परीक्षेच्या तयारीसाठी व प्रगतीचे स्वयंमूल्यांकन करण्यासाठी उपयुक्त ठरतो.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

GE - I: Generic Elective (Humanities) Course - I (Compulsory)
सामान्य निवड (मानव्यविद्या) अभ्यासक्रम - १ (अनिवार्य)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) Discuss the Right to Equality given in the Indian Constitution.
- 2) Elaborate on the different writs given under Article 32(2) which empowers the Supreme Court.
- 3) Examine the problems faced by Dalits in India.
- 4) Discuss the various purposes served by the Internet.
- 5) Describe the different options available on the Ribbon in Excel.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) भारतीय राज्यघटनेत दिलेल्या समानतेच्या अधिकाराची चर्चा करा.
- २) सर्वोच्च न्यायालयाला अधिकार देणाऱ्या कलम ३२(२) अंतर्गत दिलेल्या विविध प्राधिलेखांचे (writs) सविस्तर वर्णन करा.
- ३) भारतातील दलितांना भेडसावणाऱ्या समस्यांचे परीक्षण करा.
- ४) इंटरनेटद्वारे साध्य होणाऱ्या विविध उद्देशांची चर्चा करा.
- ५) एक्सेलमध्ये रिबनवर (Ribbon) उपलब्ध असलेल्या विविध पर्यायांचे वर्णन करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

CC-2-M - I: Teaching-Learning Process (Education)

अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया (शिक्षणशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Write prescriptive definitions of curriculum. Describe Oliva's definition of curriculum with the help of a figure.
- 2) What do you mean by coherent curriculum? Discuss its advantages and disadvantages.
- 3) Describe the nature of management in detail.
- 4) Differentiate between education administration and education management in detail.
- 5) Discuss the functions of NCERT.
- 6) Discuss the important stages in the growth and development of information and communication technologies.
- 7) Describe the role of the internet in the education sector.
- 8) Explain how videoconferencing aids in teaching-learning process.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) अभ्यासक्रमाच्या सूचक व्याख्या लिहा. आकृतीच्या साहाय्याने ऑलिवा यांची अभ्यासक्रमाची व्याख्या स्पष्ट करा.
- २) सुसंगत अभ्यासक्रम म्हणजे काय? त्याचे फायदे आणि तोटे यांची चर्चा करा.
- ३) व्यवस्थापनाचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
- ४) शैक्षणिक प्रशासन आणि शैक्षणिक व्यवस्थापन यांमधील फरक सविस्तर स्पष्ट करा.
- ५) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेच्या (NCERT) कार्याची चर्चा करा.
- ६) माहिती आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या वाढीतील आणि विकासातील महत्त्वाच्या टप्प्यांची चर्चा करा.
- ७) शिक्षण क्षेत्रातील इंटरनेटची भूमिका विशद करा.
- ८) व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेत कशी मदत करते, ते स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE1-L: Psychology of Abnormal Behaviour

असामान्य वर्तनाचे मानसशास्त्र

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Discuss the diagnostic criteria of schizophrenia.
- 2) Explain the factors responsible for delusional disorder.
- 3) Discuss the nature, cause and symptoms of paranoid personality disorder.
- 4) Analyse the nature and symptoms of narcissistic personality disorder.
- 5) Discuss the various symptoms and diagnostic criteria for anorexia.
- 6) Analyse the nature and causes of insomnia in detail.
- 7) Discuss the various symptoms of autism spectrum disorder.
- 8) Explain the different types and causes of ADHD.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) छिन्नमनस्कतेच्या (schizophrenia) निदान निकषांची चर्चा करा.
- २) भ्रम विकृतीसाठी (delusional disorder) जबाबदार असलेल्या घटकांचे स्पष्टीकरण द्या.
- ३) पॅरानॉइड व्यक्तिमत्त्व विकृतीचे स्वरूप, कारणे आणि लक्षणांची चर्चा करा.
- ४) नार्सिसिस्टिक व्यक्तिमत्त्व विकृतीचे स्वरूप आणि लक्षणांचे विश्लेषण करा.
- ५) एनोरेक्सियाच्या विविध लक्षणांची आणि निदान निकषांची चर्चा करा.
- ६) निद्रानाशाच्या (insomnia) स्वरूपाचे आणि कारणांचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- ७) ऑटिझम स्पेक्ट्रम विकृतीच्या विविध लक्षणांची चर्चा करा.
- ८) एडीएचडीचे (ADHD) विविध प्रकार आणि कारणे स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC2-L: Health Promotion Life Skills and Basic Counselling Skills

आरोग्य संवर्धन जीवन कौशल्ये आणि मूलभूत समुपदेशन कौशल्ये

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) Explain the important skills and qualities essential for any counsellor.
- 2) Describe the problem-solving skills required in a counsellor in detail.
- 3) Discuss the importance of clients' feedback in counselling.
- 4) Explain the role of ethics in counselling in detail.
- 5) Discuss the concept of multicultural counselling and its benefits in detail.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) कोणत्याही समुपदेशकासाठी आवश्यक असलेली महत्त्वाची कौशल्ये आणि गुण स्पष्ट करा.
- २) समुपदेशकासाठी आवश्यक असलेल्या समस्या निराकरण कौशल्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ३) समुपदेशनातील ग्राहकांच्या अभिप्रायाचे महत्त्व सांगा.
- ४) समुपदेशनातील नैतिकतेच्या भूमिकेचे सविस्तर वर्णन करा.
- ५) बहुसांस्कृतिक समुपदेशनाची संकल्पना आणि त्याचे फायदे सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE2-L: Developmental Psychology and Theories of Personality

वैकासिक मानसशास्त्र आणि व्यक्तिमत्त्वाचे सिद्धांत

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Discuss the biological determinants of personality.
- 2) Describe the classification of personality theories in detail.
- 3) Discuss the basic postulates of classical psychoanalysis.
- 4) Explain the concept of ego psychology in detail.
- 5) Describe the classical conditioning experiments conducted by Pavlov and the conclusions drawn from them.
- 6) According to Dollard & Miller, there are four fundamental factors which are important in the process of learning. Explain these fundamental factors in detail.
- 7) Explain the three fundamental dimensions of personality found by Eysenck.
- 8) Analyse the Robert MacCrae and Paul Costa theory.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) व्यक्तिमत्त्वाच्या जैविक निर्धारकांची चर्चा करा.
- २) व्यक्तिमत्त्व सिद्धांतांच्या वर्गीकरणाचे सविस्तर वर्णन करा.
- ३) अभिजात मनोविश्लेषणाच्या मूलभूत गृहीतकांची चर्चा करा.
- ४) अहम् मानसशास्त्राची (ego psychology) संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- ५) पॅव्हलॉव्हने केलेल्या अभिजात अभिसंधानाच्या प्रयोगांचे आणि त्यातून काढलेल्या निष्कर्षांचे वर्णन करा.
- ६) डॉलार्ड आणि मिलर यांच्या मते, अध्ययन प्रक्रियेत चार मूलभूत घटक महत्त्वाचे असतात. हे मूलभूत घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
- ७) आयझॅकने (Eysenck) शोधून काढलेल्या व्यक्तिमत्त्वाच्या तीन मूलभूत आयामांचे स्पष्टीकरण द्या.
- ८) रॉबर्ट मॅकक्रे आणि पॉल कोस्टा यांच्या सिद्धांताचे विश्लेषण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

122A: Algebra and Analytical Geometry (Mathematics Paper I)

बीजगणित आणि विश्लेषणात्मक भूमिती (गणित पेपर १)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Discuss the concept of change of axes on the basis of translation and rotation giving examples.
- 2) Explain about the general equation of second degree giving appropriate examples.
- 3) Show that the lines $3x + by + 5 = 0$ and $cx - 3y - 2 = 0$ are perpendicular, if $3c - 3b = 0$ or $b = c$.
- 4) Find the ratios in which the sphere $x^2 + y^2 + z^2 = 24$ divides the line joining the points $(-1, 1, 2)$ and $(-4, 4, 8)$.
- 5) Show that the spheres $x^2 + y^2 + z^2 = 64$ and $x^2 + y^2 + z^2 - 12x + 4y - 6z + 48 = 0$ touch internally and hence find the point of contact.
- 6) Find the equation of the sphere, which passes through the four points $(4, -1, 2)$, $(0, -2, 3)$, $(1, 5, -1)$, $(2, 0, 1)$.
- 7) Find the equation to the normal to the plane $4x + y - 2z + 3 = 0$ passing through $(-1, 2, 6)$.
- 8) Find the equation of the straight line which passes through the point $(2, 3, 4)$ and makes angles $60^\circ, 60^\circ, 45^\circ$ with positive direction of the axes.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) भाषांतरण आणि परिभ्रमणाच्या आधारावर अक्षांच्या बदलाची संकल्पना उदाहरणांसह चर्चा करा.
- २) दुसऱ्या घाताच्या सामान्य समीकरणाविषयी योग्य उदाहरणांसह स्पष्टीकरण द्या.
- ३) जर $3c - 3b = 0$ किंवा $b = c$ असेल, तर $3x + by + 5 = 0$ आणि $cx - 3y - 2 = 0$ या रेषा लंब आहेत, हे दाखवा.
- ४) $(-1, 1, 2)$ आणि $(-4, 4, 8)$ या बिंदूंना जोडणाऱ्या रेषेला $x^2 + y^2 + z^2 = 24$ हा गोल ज्या गुणोत्तरात विभागतो, ते गुणोत्तर काढा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

- ॡ) $x^2 + y^2 + z^2 = 64$ आणलल $x^2 + y^2 + z^2 - 12x + 4y - 6z + 48 = 0$ हे गोल आतून स्पर्श करतात हे दाखवा आणलल त्यावरून संपर्क बिंदू (point of contact) काढा.
- ॢ) $(4, -1, 2), (0, -2, 3), (1, 5, -1), (2, 0, 1)$ या चार बिंदूमधून जाणाऱ्या गोलाचे समीकरण काढा.
- ॣ) $4x + y - 2z + 3 = 0$ या प्रतलाला लंब असणाऱ्या व $(-1, 2, 6)$ या बिंदूमधून जाणाऱ्या रेषेचे (normal) समीकरण काढा.
- ।) $(2, 3, 4)$ या बिंदूमधून जाणाऱ्या आणलल अक्षांच्या धन दिशेशी $60^\circ, 60^\circ, 45^\circ$ कोन करणाऱ्या सरळ रेषेचे समीकरण काढा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

CC-2-B - I: भाषिक कौशल्ये आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार-प्रवासवर्णन (मराठी)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) मराठी राजभाषा अधिनियमविषयी माहिती लिहा.
- २) भाषेचे दैनंदिन व्यवहारातील महत्त्व विशद करा.
- ३) राज्य मराठी विकास संस्थेच्या स्थापनेमागील उद्दिष्टे लिहा.
- ४) महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि सांस्कृतिक मंडळाच्या स्थापनेचा हेतू स्पष्ट करा.
- ५) कवितेची वाटचाल तुमच्या शब्दात लिहा.
- ६) सुनीत या काव्याप्रकाराविषयी थोडक्यात विवेचन करा.
- ७) कवितेचे रूप म्हणजे काय, चर्चा करा.
- ८) कवी प्रकाश होळकर यांची कविता शेतकऱ्यांचं अनेकपदरी दुःख आणि व्यथा मांडते, असे का म्हटले आहे?

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

CC-2-E - I: Indian National Movement (1885-1947) (History)

भारतीय राष्ट्रीय चळवळ (१८८५-१९४७) (इतिहास)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Evaluate the problems that were faced by the people of Indian subcontinent on account of partition.
- 2) Discuss some important features of the Indian Constitution.
- 3) Examine the factors India's foreign policy is determined by.
- 4) Discuss the factors that caused conflicts between India and Pakistan.
- 5) Discuss the evolution of the Hindu Code Bill.
- 6) Examine the objectives and mission of ISRO.
- 7) Discuss the Nehru-Mahalanobis' model, with an emphasis on heavy industry.
- 8) What were the achievements of the nationalization of banks? Discuss.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) भारताच्या फाळणीच्या परिणामांची सविस्तर चर्चा करा.
- २) भारतीय संविधानाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- ३) भारताचे परराष्ट्र धोरण निश्चित करणाऱ्या घटकांचे परीक्षण करा.
- ४) भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील संघर्षास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.
- ५) हिंदू कोड बिलाच्या उत्क्रांतीची (वाटचालीची) चर्चा करा.
- ६) भारतीय अवकाश संशोधन संस्था (इस्रोची) कामगिरी थोडक्यात सांगा.
- ७) अवजड उद्योगांवर भर देणाऱ्या नेहरू-महालानोबिस प्रारूपाची चर्चा करा.
- ८) भारतातील बँकांच्या राष्ट्रीयकरणाची कारणे व परिणाम सविस्तर सांगा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

SEC3-D - I: कविभासविरचित प्रतिमानाटकम् (संस्कृत)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) मूर्खपद्धतीचे त्या अंतर्गत येणाऱ्या सुभाषितांच्या आधारे स्पष्टीकरण करा.
- २) "मूर्खस्य नास्त्यौषधम्" ही उक्ती सुभाषितांच्या आधारे स्पष्ट करा.
- ३) मानशौर्यपद्धतीचे स्पष्टीकरण त्या अंतर्गत येणाऱ्या सुभाषितांच्या आधारे करा.
- ४) कवीने सिंहाचा संकटकाळात सुद्धा टिकून राहिलेला मान कशाप्रकारे दाखवून दिला आहे?
- ५) अर्थपद्धतीचे त्या अंतर्गत येणाऱ्या सुभाषितांच्या आधारे स्पष्टीकरण करा.
- ६) कवीने धनाच्या कोणत्या तीन गती सांगितल्या आहेत?
- ७) दुष्टांची व सज्जनांची तुलनात्मक वैशिष्ट्ये कोणती?
- ८) परोपकारी लोकांचा स्वभाव स्पष्ट करण्यासाठी कवीने कोणते दृष्टान्त योजले आहेत?

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE3-D - I: लघुसिद्धान्तकौमुदी आणि वैदिक वाङ्मयाचा इतिहास - १ (संस्कृत)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) पाणिनीय शिक्षा यावर सविस्तर टीप लिहा.
- २) पाणिनीय व्याकरण यावर एक निबंध लिहा.
- ३) यास्काचार्यावर एक निबंध लिहा.
- ४) ज्योतिष्-वेदांग आणि कल्प- वेदांग यावर सविस्तर टीपा लिहा.
- ५) शिक्षा-वेदांग आणि व्याकरण-वेदांग यावर सविस्तर टीपा लिहा.
- ६) 'दीपावलि:' या विषयावर संस्कृतमध्ये निबंध लिहा.
- ७) 'शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्' या विषयावर संस्कृतमध्ये निबंध लिहा.
- ८) 'आधुनिकभारते क्रीडानां स्थिति:' या विषयावर संस्कृतमध्ये निबंध लिहा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE4-D - I: अन्नंभट्टविरचित तर्कसंग्रह (संस्कृत)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) वेदान्तदर्शनातील विविध मते कोणती? त्यापैकी केवलाद्वैत दर्शनविषयी थोडक्यात सांगा.
- २) वेदान्तसाराचे अनुबंधचतुष्टय स्पष्ट करा.
- ३) वेदान्तसार या ग्रंथाच्या आधारे कर्माचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ४) व्यष्टी आणि समष्टी या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ५) आत्म्याविषयीची भिन्न भिन्न दर्शनिकांची मते स्पष्ट करा.
- ६) वेदान्तसाराच्या आधारे 'तत्त्वमसि' महावाक्याचे स्पष्टीकरण करा.
- ७) वेदान्तसाराच्या आधारे समाधीचे वर्णन करा.
- ८) जीवन्मुक्ताचा आहार-विहार कसा असतो?

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE3-G - I: International Economics - I (Economics)

आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र - १ (अर्थशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Discuss the role of foreign trade in economic development.
- 2) Describe the highlights of India's foreign trade policy since 2015.
- 3) Explain the stages in the international product life cycle theory.
- 4) Examine India's foreign investment policy since 1991.
- 5) Analyse the merits and demerits of fixed and flexible exchange rate.
- 6) Discuss the structure and functions of foreign exchange market.
- 7) Explain the formation and functions of SAARC.
- 8) Analyse the role of BRICS and its role in the economy of a country.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) आर्थिक विकासामध्ये विदेशी व्यापाराच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- २) २०१५ पासूनच्या भारताच्या विदेशी व्यापार धोरणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- ३) आंतरराष्ट्रीय उत्पादन जीवनचक्र सिद्धांतातील टप्पे स्पष्ट करा.
- ४) १९९१ पासूनच्या भारताच्या परकीय गुंतवणूक धोरणाचे परीक्षण करा.
- ५) स्थिर आणि लवचिक विनिमय दराच्या गुण-दोषांचे विश्लेषण करा.
- ६) परकीय चलन बाजाराची रचना आणि कार्याची चर्चा करा.
- ७) सार्कची (SAARC) स्थापना आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- ८) ब्रिक्सची (BRICS) भूमिका आणि देशाच्या अर्थव्यवस्थेतील त्याचे योगदान यांचे विश्लेषण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE4-G - I: Public Finance - I (Economics)

सार्वजनिक वित्त - १ (अर्थशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Explain the different instruments of fiscal policy.
- 2) Discuss common limitations of fiscal policy.
- 3) Discuss the classification of budget.
- 4) Explain the preparation of Indian Central Budget. Also, mention how it can be presented in parts.
- 5) Analyse how the sustainable level of accumulated deficits can be determined.
- 6) Discuss the factors and causes of deficit financing.
- 7) Explain the steps involved in the transfer of funds by the Commission.
- 8) Discuss the various conflicts that occur in the Centre-State relationship.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) राजकोषीय धोरणाची विविध साधने स्पष्ट करा.
- २) राजकोषीय धोरणाच्या सामान्य मर्यादांची चर्चा करा.
- ३) अंदाजपत्रकाचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- ४) भारतीय केंद्रीय अंदाजपत्रकाची तयारी सविस्तर स्पष्ट करा. तसेच, ते भागांमध्ये कसे सादर केले जाऊ शकते ते नमूद करा.
- ५) संचित तुटीची शाश्वत पातळी कशी निश्चित केली जाऊ शकते, याचे विश्लेषण करा.
- ६) तुटीच्या अर्थभरण्याचे घटक आणि कारणांची चर्चा करा.
- ७) आयोगाद्वारे निधी हस्तांतरित करण्याच्या प्रक्रियेतील टप्पे स्पष्ट करा.
- ८) केंद्र-राज्य संबंधांमध्ये निर्माण होणाऱ्या विविध संघर्षांची चर्चा करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC2-K - I: Gender Spectrum and Media and Research Projects (Sociology)

लिंगभाव परिक्षेत्र आणि माध्यमे आणि संशोधन प्रकल्प (समाजशास्त्र)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) Discuss in detail the various types of research.
- 2) Examine the process of research.
- 3) Discuss in detail the process of formulation of research problems.
- 4) Analyze the importance of ethics in research.
- 5) Examine the concept of copyright.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) संशोधनाच्या विविध प्रकारांची सविस्तर चर्चा करा.
- २) संशोधन प्रक्रियेचे परीक्षण करा.
- ३) संशोधन समस्या निश्चित करण्याच्या प्रक्रियेची सविस्तर चर्चा करा.
- ४) संशोधनातील नैतिकतेच्या महत्त्वाचे विश्लेषण करा.
- ५) प्रताधिकाराच्या (copyright) संकल्पनेचे परीक्षण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC3-K - I: Crime and Society (Sociology)

गुन्हेगारी आणि समाज (समाजशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Explain the characteristics of human rights.
- 2) Discuss the various theories of human rights.
- 3) Explain the significance of Magna Carta in the evolution of international human rights law.
- 4) What are the six categories of fundamental rights? Give reasons for their inclusion in the Indian Constitution.
- 5) Discuss social & economic constitutional safeguards for scheduled castes & tribes.
- 6) Elaborate upon the features of the SC/ST Act, 1989.
- 7) Analyse the reasons behind the presence of weak global healthcare infrastructure.
- 8) Discuss the measures that can be taken to protect children from abuse.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) मानवी हक्कांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २) मानवी हक्कांच्या विविध सिद्धांतांची चर्चा करा.
- ३) आंतरराष्ट्रीय मानवी हक्क कायद्याच्या उत्क्रांतीमध्ये 'मॅगना कार्टा'चे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ४) मूलभूत अधिकारांच्या श्रेणी कोणत्या आहेत? भारतीय राज्यघटनेत त्यांचा समावेश करण्याची कारणे द्या.
- ५) अनुसूचित जाती-जमातींसाठी असलेल्या सामाजिक आणि आर्थिक घटनात्मक संरक्षणाची चर्चा करा.
- ६) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती (SC/ST) कायदा, १९८९ च्या वैशिष्ट्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ७) कमकुवत जागतिक आरोग्य सेवा पायाभूत सुविधांमागील कारणांचे विश्लेषण करा.
- ८) बालकांना शोषणापासून संरक्षण देण्यासाठी करता येणाऱ्या उपाययोजनांची चर्चा करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE3-K - I: Fundamental Principles of Social Research (Sociology)

सामाजिक संशोधनाची मूलभूत तत्त्वे (समाजशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Discuss in detail the four levels of measurement.
- 2) Explain the main characteristics of quantitative research.
- 3) Examine the advantages and limitations of qualitative research.
- 4) Describe the steps involved in the case study method.
- 5) Discuss the advantages and disadvantages of observation.
- 6) Discuss in detail the various methods of classification of data.
- 7) Examine the measures of dispersion.
- 8) Analyse the importance of graphical representation of data.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) मोजमापाच्या चार स्तरांची सविस्तर चर्चा करा.
- २) संख्यात्मक संशोधनाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३) गुणात्मक संशोधनाचे फायदे आणि मर्यादांचे परीक्षण करा.
- ४) व्यष्टी अध्ययन (case study) पद्धतीमध्ये समाविष्ट असलेल्या टप्प्यांचे वर्णन करा.
- ५) निरीक्षण पद्धतीच्या फायदे आणि तोट्यांची चर्चा करा.
- ६) माहितीच्या (data) वर्गीकरणाच्या विविध पद्धतींची सविस्तर चर्चा करा.
- ७) अपस्करणाच्या परिमाणांचे (measures of dispersion) परीक्षण करा.
- ८) माहितीच्या आलेखीय सादरीकरणाच्या (graphical representation) महत्त्वाचे विश्लेषण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE4-K - I: Contemporary Indian Society (Sociology)

समकालीन भारतीय समाज (समाजशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) What is an urban community? Discuss in detail urbanization in India.
- 2) Discuss in detail the urban problems in India.
- 3) Explain point-by-point the meaning of the statement 'Garbage is a social problem'.
- 4) Explain point-by-point the meaning of the statement 'Slums are a social problem'.
- 5) Explain in detail the role of mass media in Indian democracy.
- 6) Discuss the contribution of alternative media in the foundation of non-governmental organizations.
- 7) Explain the background, features and problems of the new education policy.
- 8) Critically examine the management of public and private health services in India in the context of the Covid-19 global pandemic.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) नागरी समुदाय म्हणजे काय ते सांगून भारतातील नागरीकीकरणावर विस्तृत चर्चा करा.
- २) भारतातील नागरी समस्यांवर विस्तृत चर्चा करा.
- ३) 'कचरा ही एक सामाजिक समस्या' या विधानाचा अर्थ मुद्देसूद स्पष्ट करा.
- ४) 'गलिच्छ वस्ती ही एक सामाजिक समस्या' या विधानाचा अर्थ मुद्देसूद स्पष्ट करा.
- ५) भारतीय लोकशाहीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
- ६) बिगर-शासकीय संस्थांच्या पायाभरणीत वैकल्पिक माध्यमांच्या योगदानावर विवेचन करा.
- ७) नव्या शैक्षणिक धोरणाची पार्श्वभूमी, वैशिष्ट्ये आणि समस्या स्पष्ट करा.
- ८) कोविड-१९ च्या जागतिक महामारीच्या संदर्भात भारतातील सार्वजनिक व खाजगी आरोग्य सेवांच्या व्यवस्थापनाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC4-K - I: Academic Writing and Research Project (Sociology)

शैक्षणिक लेखन आणि संशोधन प्रकल्प (समाजशास्त्र)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) Define violence and discuss the sociological perspectives/approaches to violence.
- 2) 'Violence is a social problem'. Discuss this statement in detail.
- 3) 'Social formation is responsible for the occurrence of violence in society'. Critically examine this statement.
- 4) Take a detailed review of the important provisions of the Vishakha Act.
- 5) State the necessary measures at the social, political and community levels to eradicate violence.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) हिंसेची व्याख्या देऊन हिंसेच्या समाजशास्त्रीय परिप्रेक्षांची/ दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
- २) 'हिंसा ही एक सामाजिक समस्या आहे' या विधानाचे सविस्तर विवेचन करा.
- ३) 'समाजात हिंसा घडण्यास सामाजिक निर्मिती जबाबदार ठरते', या विधानाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- ४) विशाखा कायद्यातील महत्वाच्या तरतुदींचा सविस्तर आढावा घ्या.
- ५) हिंसाचार संपुष्टात आणण्यासाठी सामाजिक, राजकीय व सामुदायिक पातळीवरील आवश्यक असणाऱ्या उपाययोजना सांगा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

CC-2-C - I: कथेतर विधाएं (हिंदी)

निम्नलिखित में से कोई ६ प्रश्न लिखिए। (०६*०५=३०)

- १) विभिन्न विद्वानों द्वारा दी गई गजल की परिभाषाएं दीजिए।
- २) दुष्यंत कुमार का साहित्यिक परिचय दीजिए।
- ३) 'साये में धूप' गजल की विषय वस्तु को विस्तार से प्रतिपादित कीजिए।
- ४) 'साये में धूप' गजल के माध्यम से कवि ने किस प्रकार से मनुष्य को निराशा के समय में आशावादी बने रहने के लिए कहा है?
- ५) सरकारी पत्राचार क्या है? सोदाहरण व्याख्या कीजिए।
- ६) कार्यालयी पत्र-लेखन की विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- ७) सरकारी और अर्द्ध सरकारी पत्रों को सोदाहरण समझाइए।
- ८) कार्यालय-ज्ञापन और परिपत्र पर टिप्पणी लिखिए।

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE3-C - I: हिंदी साहित्य का इतिहास
(आदिकाल, भक्तिकाल, रीतिकाल का सामान्य परिचय) (हिंदी)

निम्नलिखित में से कोई ६ प्रश्न लिखिए। (०६*०५=३०)

- १) हिंदी साहित्य के आधुनिककाल की पृष्ठभूमि पर प्रकाश डालिए।
- २) भारतेंदुयुगीन काव्य की विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- ३) छायावादी काव्य की सामान्य विशेषताएं बताइए।
- ४) प्रयोगवादी काव्य के विषय में विस्तृत रूप में प्रकाश डालिए।
- ५) हिंदी के उद्भव और विकास पर विस्तार से प्रकाश डालिए।
- ६) भारतेंदु पूर्व हिंदी गद्य साहित्य की दशा कैसी थी? प्रतिपादित कीजिए।
- ७) हिंदी गद्य साहित्य के विकास में फोर्ट विलियम कॉलेज का योगदान विवेचित कीजिए।
- ८) नाटक के उद्भव और विकास को विस्तार से प्रतिपादित कीजिए।

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE4-C - I: भाषाविज्ञान (सामान्य परिचय) (हिंदी)

निम्नलिखित में से कोई ६ प्रश्न लिखिए। (०६*०५=३०)

- १) भाषा का अर्थ बताते हुए भाषा की विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- २) भाषा में प्रतीकों की व्यवस्था का उल्लेख कीजिए।
- ३) बोली और भाषा का अंतर स्पष्ट कीजिए।
- ४) हिंदी की प्रमुख बोलियों का परिचय उदाहरण सहित दीजिए।
- ५) पश्चिमी हिंदी व पूर्वी हिंदी की बोलियों का तुलनात्मक विश्लेषण कीजिए।
- ६) देवनागरी लिपि के उद्भव और विकास का वर्णन कीजिए।
- ७) देवनागरी लिपि की विशेषताओं का उल्लेख कीजिए।
- ८) नागरी लिपि में सुधार की संभावनाओं की विवेचना कीजिए।

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

SEC4-C - I: पाठ्यचर्या - पटकथा लेखन (हिंदी)

निम्नलिखित में से कोई ३ प्रश्न लिखिए। (०३*०५=१५)

- १) सिनेमा की परिभाषाएं देते हुए इसके स्वरूप की विवेचना कीजिए।
- २) हिंदी फीचर फिल्मों के प्रमुख प्रकारों की व्याख्या कीजिए।
- ३) हिंदी उपन्यासों पर आधारित फिल्मों के फिल्मांतरण की समीक्षा कीजिए।
- ४) हिंदी कहानियों पर आधारित फिल्मों की विवेचना कीजिए।
- ५) तकनीकी पक्ष के अंतर्गत आने वाले सिनेमा के अंतर्निहित तत्व कौन-कौन से हैं? सविस्तार वर्णन कीजिए।

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

CC-2-A - I: Compulsory English - I

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** How does Woolf's writing style and form affect her representation of women in her essay Shakespeare's Sister?
- 2)** Analyze the plight of women in the Elizabethan age as portrayed by Virginia Woolf in Shakespeare's Sister.
- 3)** Critically examine the narrative techniques in O. Henry's short stories.
- 4)** Discuss the themes of courage, truthfulness and asceticism in Thomas Campion's The Man of Life Upright.
- 5)** Analyze D. H. Lawrence's Money Madness as a stinging exposition of the modern consumerist world that is based on material wealth.
- 6)** Analyze the relationship between man and God in the poem The Toys.
- 7)** Examine the importance of e-mail in business and personal communication.
- 8)** Examine the three major approaches towards stress.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE1-A - I: Appreciating Drama (English) नाटकाचे रसग्रहण (इंग्रजी)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** Why is Shaw's play Arms and the Man called the 'drama of ideas'? Discuss Shaw's use of farce to demonstrate some of his ideas.
- 2)** Discuss some of the major characters in the play Arms and the Man.
- 3)** 'Shaw rejected romanticism and embraced realism'. In this context, how realistic is Arms and the Man? Is there anything 'unrealistic' in the play? Elucidate.
- 4)** How is Shaw's ideas of love and war discussed in the play? Elucidate.
- 5)** Examine some of the themes and techniques used in Karnad's plays.
- 6)** Discuss the various issues in Karnad's play Tughlaq.
- 7)** Summarize the play The Fire and the Rain.
- 8)** Discuss the character of Yavakri in the play.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE2-A - I: Appreciating Poetry (English)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** Critically analyze the following lines: Will' please you sit and look at her? I said Fra Pandolf by design, for never read Strangers like you that pictured countenance...
- 2)** Discuss the use of imagery and symbolism in 'Sailing to Byzantium'.
- 3)** Evaluate the theme and structure of the poem 'Futility' by Owen.
- 4)** Critically evaluate the poem 'What is Life'.
- 5)** Explain the literary devices employed in 'The Wind'.
- 6)** Comment on the themes of 'Caged Bird' in the context of Angelou's life.
- 7)** Discuss the significant themes discussed in 'The Awakening' in detail.
- 8)** Write a detailed note on the life and works of Robert Browning.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC3-A - I: Enhancing Employability Skills - I (English)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** Discuss the ways one can enrich his/her vocabulary.
- 2)** Analyse the different kinds of tenses with examples.
- 3)** Explain the main elements of a research proposal.
- 4)** Analyse the steps involved in writing a research paper.
- 5)** Discuss the various types of content writing.
- 6)** Explain the strategies adopted while writing for social media platforms.
- 7)** What are the main objectives of advertising? Discuss.
- 8)** Analyse the main forms of broadcast media.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE3-A - I: Appreciating Novel - I

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** What is the iceberg theory? How is it applied in the novel Farewell to Arms?
- 2)** Discuss the contrast presented in the novel in terms of natural beauty and the destruction brought about by war.
- 3)** Discuss Frederic's experiences in the hospital.
- 4)** Discuss the secluded life led by Frederic and Catherine.
- 5)** Discuss Raman's personality in detail.
- 6)** Discuss the theme of collision of modern thoughts and traditional beliefs in the novel.
- 7)** Examine the theme of irony in the novel.
- 8)** Critically analyse all the major characters in the novel.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE4-A - I: Introduction to Literary Criticism - I (English)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1)** Discuss the life and works of T.S. Eliot.
- 2)** Express Eliot's views on impersonal theory of poetry.
- 3)** Describe the main theme of the essay 'Hamlet and His Problems'.
- 4)** Explain the concept of objective correlative.
- 5)** Give a brief summary of Brooks's academic life.
- 6)** 'The language of poetry is the language of paradox'. What does Brooks have to say?
- 7)** Discuss the treatment of satire in George Orwell's Animal Farm.
- 8)** Analyse the characteristics of a satire.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC4-A - I: Mastering Life Skills (English)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1)** Explain the meaning of moral values and examine their importance in society.
- 2)** Examine the characteristics and values of a professional person.
- 3)** Describe the meaning of aesthetics and aesthetic value. Examine what constitutes aesthetic experiences as given in this unit.
- 4)** Analyse the importance of personal values. What are the benefits of developing personal values?
- 5)** Analyse the concept, emergence and development of self-awareness.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

122B - I: Mathematics Paper-II Calculus

गणित पेपर-२ कलन (कॅल्क्युलस)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Explain the significance of derivative in differentiation giving appropriate examples.
- 2) Prove that every differentiable function is continuous.
- 3) State and prove mean value theorem for derivatives.
- 4) Explain the significance of L' Hospital rule and indeterminate forms giving appropriate examples.
- 5) Solve the differential equation $y = px + p^3$ and obtain the singular solution.
- 6) Solve the differential equation $p = \log(px - y)$ and obtain the singular solution.
- 7) Solve $(D^2 - 4D + 4) * y = x^3 * e^{2x} + x * e^{2x}$.
- 8) Solve the differential equation $(a^2 - 2xy - y^2) * dx - (x + y)^2 * dy = 0$.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) योग्य उदाहरणे देऊन विकलनामध्ये (differentiation) विकलजाचे (derivative) महत्त्व स्पष्ट करा.
- २) प्रत्येक विकलनीय फलन (differentiable function) हे सलग (continuous) असते, हे सिद्ध करा.
- ३) विकलजांसाठीचे मध्यमान प्रमेय (mean value theorem) सांगा आणि सिद्ध करा.
- ४) एल' हॉस्पिटलच्या नियमाचे (L' Hospital rule) आणि अनिर्धारित रूपांचे (indeterminate forms) महत्त्व योग्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.
- ५) $y = px + p^3$ हे अवकल समीकरण (differential equation) सोडवा आणि त्याची एकवचनी उकल (singular solution) मिळवा.
- ६) $p = \log(px - y)$ हे अवकल समीकरण सोडवा आणि त्याची एकवचनी उकल मिळवा.
- ७) $(D^2 - 4D + 4) * y = x^3 * e^{2x} + x * e^{2x}$ हे समीकरण सोडवा.
- ८) $(a^2 - 2xy - y^2) * dx - (x + y)^2 * dy = 0$ हे अवकल समीकरण सोडवा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

122C - I: Mathematics Paper-III - Financial Mathematics

गणित पेपर-३ - वित्तीय गणित

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) What is meant by the term 'Value of Money'
- 2) How is it possible for the capital budgeting methods that do not consider the time value of money to lead to wrong capital budgeting decisions? Give appropriate examples.
- 3) "The area under a curve is expressed as a discrete sum'. How? Explain with the help of appropriate example.
- 4) Define the term sign convention giving the various conventions used for finding the area under a curve.
- 5) Explain the concept of definite integral with the help of appropriate examples.
- 6) Discuss all the properties of definite integrals with the help of appropriate examples.
- 7) Explain how the area between curves is measured. Give appropriate examples.
- 8) Explain the segmented market theory.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) 'पैशाचे मूल्य' (Value of Money) या संज्ञेचा अर्थ काय आहे?
- २) पैशाच्या काल-मूल्याचा विचार न करणाऱ्या भांडवली अर्थसंकल्पनाच्या पद्धतीमुळे भांडवली अर्थसंकल्पनाचे चुकीचे निर्णय कसे घेतले जाऊ शकतात? योग्य उदाहरणे द्या.
- ३) "वक्राखालील क्षेत्रफळ हे विविक्त बेरीज म्हणून व्यक्त केले जाते". कसे? योग्य उदाहरणाच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
- ४) 'चिन्ह संकेत' या संज्ञेची व्याख्या द्या आणि वक्राखालील क्षेत्रफळ काढण्यासाठी वापरले जाणारे विविध संकेत सांगा.
- ५) 'निश्चित समाकलन' (Definite integral) ही संकल्पना योग्य उदाहरणांच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
- ६) निश्चित समाकलनाच्या सर्व गुणधर्मांची योग्य उदाहरणांच्या साहाय्याने चर्चा करा.
- ७) दोन वक्रांमधील क्षेत्रफळ कसे मोजले जाते ते स्पष्ट करा. योग्य उदाहरणे द्या.
- ८) विभाजित बाजार सिद्धांताचे (Segmented market theory) स्पष्टीकरण द्या.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE3-N - I: Metric Spaces and Complex Analysis (Mathematics)

मेट्रिक स्पेस आणि कॉम्प्लेक्स ॲनालिसिस (गणित)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Explain exponential function with the help of relevant examples.
- 2) Elaborate on the properties of complex exponent with the help of examples.
- 3) Explain the definite integrals of functions and contour integration.
- 4) Analyze the elementary properties of complex integrals with the help of relevant examples.
- 5) Elaborate on the Cauchy-Goursat theorem, simply and multiply connected domains.
- 6) Describe the higher derivatives in complex integration. Give appropriate examples.
- 7) Discuss the bounded and unbounded sequence.
- 8) Discuss the kinds of singularities with the help of relevant examples.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) घातांकीय फलनाचे (exponential function) योग्य उदाहरणांच्या साहाय्याने स्पष्टीकरण द्या.
- २) उदाहरणांच्या साहाय्याने संमिश्र घातांकाच्या (complex exponent) गुणधर्मांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ३) फलनांचे निश्चित समाकल आणि समोच्च समाकलन स्पष्ट करा.
- ४) योग्य उदाहरणांच्या साहाय्याने संमिश्र समाकलांच्या प्राथमिक गुणधर्मांचे विश्लेषण करा.
- ५) कॉची-गौसाट प्रमेय, तसेच साध्या आणि बहुविध जोडलेल्या प्रदेशांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ६) संमिश्र समाकलनातील उच्च विकलजांचे वर्णन करा. योग्य उदाहरणे द्या.
- ७) मर्यादित (bounded) आणि अमर्यादित (unbounded) अनुक्रमांची (sequence) चर्चा करा.
- ८) योग्य उदाहरणांच्या साहाय्याने एकजिनसीपणाच्या (singularities) प्रकारांची चर्चा करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE4-N - I: Ordinary Differential Equations and Partial Differential Equations (Mathematics)

सामान्य अवकल समीकरणे आणि आंशिक अवकल समीकरणे (गणित)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Describe the surfaces & curves in 3 dimensional with the help of examples.
- 2) Find the general solution of $(D^3 - 2D^2)y = (e^2x + 3) + ex \cosh x$.
- 3) Explain formation of partial differential equation by eliminating arbitrary functions.
- 4) Derive the Laplace equation in two and three dimensions with the help of examples.
- 5) Explain the origin of second order differential equations.
- 6) Elaborate on the Monge's method with the help of examples.
- 7) Describe the methods for solving linear PDE with examples.
- 8) Discuss the rules of finding complementary function and particular integral with relevant examples.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) उदाहरणांच्या साहाय्याने त्रिमितीय (three-dimensional) पृष्ठभाग आणि वक्रांचे वर्णन करा.
- २) $(D^3 - 2D^2)y = (e^2x + 3) + ex \cosh x$ चा सामान्य उकल (general solution) शोधा.
- ३) स्वैर फलने काढून टाकून आंशिक अवकल समीकरण तयार करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ४) उदाहरणांच्या साहाय्याने द्विमितीय आणि त्रिमितीय लाप्लास समीकरण (Laplace equation) मिळवा.
- ५) द्वितीय श्रेणीच्या (second order) अवकल समीकरणांचा उगम स्पष्ट करा.
- ६) उदाहरणांच्या साहाय्याने मोंगेच्या पद्धतीचे (Monge's method) सविस्तर वर्णन करा.
- ७) उदाहरणांसह रेखीय आंशिक अवकल समीकरण (linear PDE) सोडवण्याच्या पद्धतीचे वर्णन करा.
- ८) योग्य उदाहरणांसह पूरक फलन आणि विशिष्ट समाकल शोधण्याच्या नियमांची चर्चा करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC4-N - I: LaTeX for Scientific Writing and Mathematics into LaTeX
(Mathematics)

शास्त्रीय लेखनासाठी लेटेक्स आणि गणिताचे लेटेक्समध्ये रूपांतर (गणित)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) Describe the commonly used attributes to resize a figure along with examples.
- 2) Discuss the commands for captioning and labeling figures in LaTeX.
- 3) How can the size of brackets be made big or small according to the equation? Explain the methods with the help of examples.
- 4) Describe the conditional expression with the help of examples.
- 5) Explain in detail about the formation of new command with appropriate examples.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) आकृतीचा आकार बदलण्यासाठी सामान्यतः वापरल्या जाणाऱ्या गुणधर्मांचे (attributes) उदाहरणांसह वर्णन करा.
- २) लेटेक्समध्ये (LaTeX) आकृत्यांना शीर्षके (captioning) आणि लेबल (labelling) देण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या आज्ञांची चर्चा करा.
- ३) समीकरणानुसार कंसांचा (brackets) आकार लहान किंवा मोठा कसा केला जाऊ शकतो? उदाहरणांच्या साहाय्याने पद्धती स्पष्ट करा.
- ४) उदाहरणांच्या साहाय्याने सशर्त अभिव्यक्तीचे (conditional expression) वर्णन करा.
- ५) योग्य उदाहरणांसह नवीन कमांड (new command) तयार करण्याविषयी सविस्तर स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC3-L - I: Industrial and Organizational Psychology (Psychology)

औद्योगिक आणि संघटनात्मक मानसशास्त्र (मानसशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Explain what applied psychology is and discuss its major branches in detail.
- 2) Write in detail about the classification system of mental disorders in clinical psychology.
- 3) Write in detail about the definition and nature of educational psychology.
- 4) Discuss in detail the various physical problems related to the field of education and their remedies.
- 5) Discuss the branch of developmental psychology in detail.
- 6) Explain what adolescence is and discuss its various characteristics in detail.
- 7) Explain the psychology of terrorism & detail the measures to be taken for its eradication.
- 8) Explain what criminal psychology is and elaborate on the role of psychologists in this field.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) उपयोजित मानसशास्त्र म्हणजे काय सांगून या शास्त्रातील प्रमुख शाखांविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- २) चिकित्सा मानसशास्त्र विषयातील मनोविकृती वर्गीकरण प्रणाली विषयी सविस्तर लिहा.
- ३) शैक्षणिक मानसशास्त्र विषयाची व्याख्या, स्वरूप यावर सविस्तर लिहा.
- ४) शिक्षण क्षेत्राशी संबंधित विविध प्रकारच्या भौतिक समस्या आणि त्यावर उपाय यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ५) वैकसिक मानसशास्त्र या शाखेवर सविस्तर चर्चा करा.
- ६) पौगंडावस्था म्हणजे काय सांगून या अवस्थेतील विविध वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
- ७) आतंकवादाचे मानसशास्त्र म्हणजे काय सांगून आतंकवाद निर्मूलन करण्याकरिता करावयाच्या उपयोजना सविस्तरपणे मांडा.
- ८) गुन्हेगारीचे मानसशास्त्र म्हणजे काय सांगून या क्षेत्रात मानसशास्त्रज्ञांची भूमिका सविस्तरपणे विषद करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

SEC4-L - I: Personality Development (Psychology)

व्यक्तिमत्त्व विकास (मानसशास्त्र)

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

- 1) The advancement of self-esteem is vital. Discuss.
- 2) What is personality development? Discuss the functions of personality theories.
- 3) Describe the five factors that lie at the core of the personality according to McCrae and Costa.
- 4) Examine the process of communication.
- 5) Explain the steps in the decision-making process.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) स्व-आदराची वाढ अत्यंत महत्त्वाची आहे. चर्चा करा.
- २) व्यक्तिमत्त्व विकास म्हणजे काय? व्यक्तिमत्त्व सिद्धांतांच्या कार्याची चर्चा करा.
- ३) मॅकक्रे आणि कोस्टा यांच्या मते व्यक्तिमत्त्वाच्या केंद्रस्थानी असलेल्या पाच घटकांचे वर्णन करा.
- ४) संवाद प्रक्रियेचे परीक्षण करा.
- ५) निर्णय-प्रक्रियेतील टप्पे स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE4-L - I: Psychology Tests and Psychological Experiments (Psychology)

मानसशास्त्रीय कसोट्या आणि मानसशास्त्रीय प्रयोग (मानसशास्त्र)

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

- 1) Describe the classic methods of experimentation of psychophysics in detail.
- 2) Describe the different laws of psychophysics in detail.
- 3) What is divided attention? Describe the tests to measure attention.
- 4) Describe selective attention and sustained attention in detail.
- 5) What do you understand by illusion? State the factors affecting illusion.
- 6) Explain size constancy and perceptual constancy in detail.
- 7) What do you understand by a problem? Explain the effects of mental set on problem solving.
- 8) Explain in detail the effect of knowledge of results.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) मानसोभौतिकीच्या प्रयोगांच्या अभिजात पद्धतींचे सविस्तर वर्णन करा.
- २) मानसोभौतिकीच्या विविध नियमांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ३) विभाजित अवधान म्हणजे काय? अवधानाचे मापन करणाऱ्या कसोट्यांचे वर्णन करा.
- ४) निवडपूर्वक अवधान आणि सातत्यपूर्ण अवधान यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ५) भ्रम (illusion) म्हणजे काय? भ्रमावर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- ६) आकार स्थिरता आणि धारणा स्थिरता सविस्तर स्पष्ट करा.
- ७) समस्या म्हणजे काय? समस्या निराकरणावर मनोवृत्तीचा (mental set) होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- ८) परिणामांच्या ज्ञानाचा प्रभाव सविस्तर स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE3-B - I: मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास: प्रारंभ ते इ.स. १६०० (मराठी)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) शिवकालीन सामाजिक परिस्थितीचे चित्रण करा.
- २) शिवकालीन सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचे चित्रण करा.
- ३) संत तुकारामांच्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप लिहा.
- ४) संत रामदासांच्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप लिहा.
- ५) पंडिती वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.
- ६) आज्ञापत्राचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.
- ७) बखर वाङ्मयाची स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.
- ८) मुकुंदराजांच्या ग्रंथांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE4-B - I: वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - १ (मराठी)

• खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

- १) स्वर, स्वनिम आणि स्वनांतर या संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्यातील परस्परसंबंध विशद करा.
- २) स्वनिमनिश्चितीची तत्त्वे सांगून विनियोग ही संकल्पना सविस्तरपणे विशद करा.
- ३) रूपविन्यास व भाषिक रूप या संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- ४) रूपिका, रूपिम व रूपिकांतर यांचे स्वरूप व प्रकार विशद करा.
- ५) अर्थ ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे स्वरूप विशद करा.
- ६) आशयसूचक रूपिम आणि कार्यसूचक रूपिम यांवर सविस्तर टीपा लिहा.
- ७) विकारी प्रत्यय आणि साधक प्रत्यय यांवर सविस्तर टीपा लिहा.
- ८) अर्थविन्यास ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करून अर्थाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

SEC4-B - I: कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये - १ (मराठी)

• खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

- १) कार्यक्रम पत्रिका लेखन करताना कोणती काळजी घ्यावी लागते?
- २) बातमी लेखन म्हणजे काय? हे सांगून बातमी लेखनासाठी आवश्यक बाबी सविस्तर सांगा.
- ३) कार्यक्रम अहवाललेखन म्हणजे काय? हे सांगून कार्यक्रम अहवाल लेखन करताना कोणती काळजी घ्यावी ते सविस्तर सांगा.
- ४) वाचन प्रेरणा दिन आयोजनाचा हेतू स्पष्ट करून वाचन प्रेरणा दिनाबद्दल माहिती सांगा.
- ५) झूम या आभासी माध्यमाद्वारे आयोजित व्याख्यानाच्या पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

CC-2-H - II Local Self Government in Maharashtra - II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. Explain the structure and functions of Municipal Corporation.
2. Explain State Election Commission.
3. Explain the composition and functions of Municipal Council.
4. State the powers and functions of the Mayor
5. Explain State Finance Commission.
6. Explain the challenges faced by the State Election Commission.
7. State the limitations of Local Self-Government.
8. Discuss the challenges faced by local self-government.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. नगरपंचायतीची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.
२. राज्य निवडणूक आयोग स्पष्ट करा.
३. नगरपरिषदेची रचना आणि कार्ये विशद करा.
४. महापौरांचे अधिकार व कार्ये सांगा.
५. राज्य वित्त आयोग स्पष्ट करा.
६. राज्य निवडणूक आयोगासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.
७. स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या मर्यादा सांगा.
८. स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या समोरील आव्हानांची चर्चा करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE 3-H- II Public Administration – II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. What is bureaucracy? Explain the characteristics of bureaucracy.
2. State the types of administrative reforms.
3. Explain the functions of Civil Service.
4. State the types of training.
5. What is a budget? Explain the types of the budget.
6. What is Gender Budget?
7. Explain the ways of administrative accountability.
8. State the ways of judicial control over administration.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. नोकरशाही म्हणजे काय? नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. प्रशासकीय सुधारणांचे प्रकार सांगा.
३. सनदी सेवेची कार्ये स्पष्ट करा.
४. प्रशिक्षणाचे प्रकार सांगा.
५. अंदाज पत्रक म्हणजे काय? अंदाजपत्रकाचे प्रकार सांगा.
६. लिंगभावाधारित अंदाजपत्रक म्हणजे काय?
७. प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचे मार्ग विशद करा.
८. प्रशासनावरील न्यायालयीन नियंत्रणाचे मार्ग सांगा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE 4 - H- II International Relations - II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. Explain the achievements and limitations of the Non-aligned Movement
2. Explain India's role in the Non-aligned Movement
3. Explain the limitations of globalization.
4. Explain the effects of globalization.
5. Explain the conflict in North South relations.
6. Explain the development of neo-colonialism.
7. What is terrorism? Explain the characteristics of terrorism.
8. Explain the importance of environment protection.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. अलिप्त राष्ट्रगट चळवळीच्या उपलब्धी व मर्यादा स्पष्ट करा.
२. अलिप्त राष्ट्रगट चळवळीतील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
३. जागतिकीकरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
४. जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
५. उत्तर दक्षिण संबंधातील संघर्ष स्पष्ट करा.
६. नववसाहतवादाचा विकास स्पष्ट करा.
७. दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
८. पर्यावरण संरक्षणाचे महत्त्व विशद करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

SEC 4 - H - II Samyukta Maharashtra Movement - II

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

1. Explain the recommendations of the Dar Committee.
2. State the objectives of Samyukta Maharashtra Samiti.
3. Explain the Nagpur Agreement.
4. Discuss the review and functioning of Statutory Development Corporation.
5. Explain the evolution of the demand for Vidarbha State.
6. Examine the Marathwada Vikas Andolan.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

१. दार समितीच्या शिफारशी स्पष्ट करा.
२. संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टे सांगा.
३. नागपूर करार विशद करा.
४. वैधानिक विकास महामंडळाचा आढावा व कार्याची चर्चा करा.
५. स्वतंत्र विदर्भ राज्याच्या मागणीची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
६. मराठवाडा विकास आंदोलनाचे परीक्षण करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

CC-2-J - II Public Administration - II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. What is bureaucracy? Explain the characteristics of bureaucracy.
2. State the types of administrative reforms.
3. Explain the functions of Civil Service.
4. State the types of training.
5. What is a budget? Explain the types of budget.
6. What is Gender Budget?
7. Explain the ways of administrative accountability.
8. State the ways of judicial control over administration.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. नोकरशाही म्हणजे काय? नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. प्रशासकीय सुधारणांचे प्रकार सांगा.
३. सनदी सेवेची कार्ये स्पष्ट करा.
४. प्रशिक्षणाचे प्रकार सांगा.
५. अंदाज पत्रक म्हणजे काय? अंदाजपत्रकाचे प्रकार सांगा.
६. लिंगभावाधारित अंदाजपत्रक म्हणजे काय?
७. प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचे मार्ग विशद करा.
८. प्रशासनावरील न्यायालयीन नियंत्रणाचे मार्ग सांगा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System–2025-26

DSE 3 – J - II Financial Administration – II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. Explain the powers and functions of Control and Auditor General.
2. Explain the historical background of Comptroller and Auditor General of India.
3. Explain the functions of Finance Commission.
4. Explain the major recommendations of the 14th Finance Commission.
5. Explain the composition and functions of Public Accounts Committee.
6. Explain the composition and functions of the Estimates Committee.
7. Explain the salient features of New Economic Policy.
8. Explain the characteristics of globalization.

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. नियंत्रण व महालेखा परीक्षकाचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
२. भारताच्या नियंत्रण व महालेखा परीक्षकाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
३. वित्त आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
४. १४ व्या वित्त आयोगाच्या प्रमुख शिफारशी स्पष्ट करा.
५. लोकलेखा समितीची रचना आणि कार्ये विशद करा.
६. अंदाज समितीची रचना आणि कार्ये विशद करा.
७. नवीन आर्थिक धोरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
८. जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

DSE 4 - J- II Administrative Thinkers - II

Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)

1. Explain the Karl Marx's nature of bureaucracy.
2. State Karl Marx's concept of historical materialism.
3. Write a note on Nehru's democratic decentralization.
4. Explain Nehru's mixed economy concept.
5. What is the significance of Abraham Maslow's theory of motivation?
6. Explain Maslow's hierarchy of needs theory.
7. State the characteristics of management by objectives by Peter Drucker.
8. Explain Peter Drucker's concept of SMART

खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६×०५ = ३०)

१. कार्ल मार्क्सच्या नोकरशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२. कार्ल मार्क्स यांची ऐतिहासिक भौतिकवाद संकल्पना सांगा.
३. नेहरूंच्या लोकशाही विकेंद्रीकरणावर टीप लिहा.
४. नेहरूंची मिश्र अर्थव्यवस्था संकल्पना स्पष्ट करा.
५. अब्राहम मास्लोच्या अभिप्रेरणा सिद्धांताचे महत्त्व काय आहे.?
६. मास्लो यांचा गरजा पदसोपान सिद्धांत स्पष्ट करा.
७. पीटर ड्रुकरनी यांची उद्दिष्टाधिष्ठीत व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
८. पीटर ड्रुकर यांची स्मार्ट संकल्पना विशद करा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T. Y. B. A. Semester System-2025-26

SEC 4 - J - II Samyukta Maharashtra Movement - II

Write Any 3 Questions from the following. (03*05=15)

1. Explain the recommendations of the Dar Committee.
2. State the objectives of Samyukta Maharashtra Samiti.
3. Explain the Nagpur Agreement.
4. Discuss the review and functioning of Statutory Development Corporation.
5. Explain the evolution of the demand for Vidarbha State.
6. Examine the Marathwada Vikas Andolan.

खालीलपैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवा. (०३×०५ = १५)

१. दार समितीच्या शिफारशी स्पष्ट करा.
२. संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टे सांगा.
३. नागपूर करार विशद करा.
४. वैधानिक विकास महामंडळाचा आढावा व कार्याची चर्चा करा.
५. स्वतंत्र विदर्भ राज्याच्या मागणीची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
६. मराठवाडा विकास आंदोलनाचे परीक्षण करा.